

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Critias (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

stolidissimi & imperitissimi fuerāt, quos nostri illi transformatores pura respiratione dignos idcirco non iudicauerunt, quia propter extremā transgressionis iniquitatem animā impurissimā prorsus habebant. Ideo ex tenui ac pura aeris illa respiratione, in aquā respirationem profundam turbidamq; merferunt. Vnde piscium & ostrearum ac deniq; aquatiliū omniū orta est multitudo: in qua certe mutatione illi ex sedium extremarum habitatione inscitiae quoq; extremā dant pœnas. Hunc in modum & olim & nunc in se inuicem animalia migrant, dum mentis & dementiæ iactura uel adeptione mutantur. Iā igitur nostra hæc de uniuerso disputatio finem habeat. Mortalia enim & immortalia uiuentia mundus hic sortitus, atq; inde completus, ita deniq; factus est uisibile uisibilia comprehendens animal, intelligibilis dei imago, sensibilis, maximus, interminatus, pulcherrimus, perfectissimus, cœlum unum hoc atq; unigenitum.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI
IN CRITIAM VEL ATLANTICVM

PLATO noster officiosissimus patriæ suæ filius laudauit eam in Menexeno ex rebus contra orientales, laudat rursus in Critia ex rebus contra occidentales strenue gestis. Atq; utrobique commendat ex multis, tum dei, tum naturæ artisq; muneribus: simulq; commune facit omnes ne patriæ sint ingrati: ac dum uirtutem Atticam tam orientem quàm occidentem plagam superasse commemorat, interea docet & omnia domari uirtute, & uiros uirtute præditos, tum in occidentibus, id est rebus aduersis, tum in orientibus, hoc est secundis recte feliciterq; se gerere. Nec iniuria post Timæum de mundi generatione, legi uult Critiam de antiquitate mundi. Videtur autem neq; huic historiæ finem imposuisse, neq; sequentem historiā sub Hermocratis titulo promissam composuisse. Hanc autem nō fictam quidem, sed ueram historiā extitisse, constat. Primo quidem, quia ubicunq; fingit aliquid, solet fabulam nominare. Hic uero tanquā historiā audet asseuerare. Deinde idem omnino asserit in Timæo, appellans rem miram quidem, sed omnino uerā. Et à quibus accepta sit diligenter utrobique recenset, scilicet à maioribus suis atq; gētilibus. Critias enim hic ab auo Critia, ille uero à Solone patruo suo, qui literis quoq; mandauit, Solo ab Aegyptijs sacerdotibus. Præterea Proclus Marcelli cuiusdā de rebus Aethiopiū adducit historias, in quibus hæc manifestissime confirmantur Aethiopum rebus gestis inserta. Et si Platoniorū nullus historiā negat: Porphyrius tamen, Proclus, & ante hos Origenes, allegoriā insuper uolunt physicam continere. Quos equidem uereor ne si conentur singula allegoriæ ad unguem accommodare, ab ipso Platone derideantur, in exordio Phædri curiosas nimium in huiusmodi rebus allegorias sub persona Socratis irridente. Verū ne Anagogicum sensum, quo prorsus neglecto nemo sit Platonicus, omnino negligere uideamur, Pallas quidem sit numē intellectu uita præsidens, Neptunus uero numē fouens generationē atq; gubernans. Athenienses figuræ sint animarū intellectu solo uiuentium, numinumq; similitum. Atlantici uero figuræ numinum generationi fauentium, animarumq; corporibus coniunctarū ad generationis officium totiusq; ornatum. Conuenientissime uero per occidentem, per mare, per insulas, per uarias locorum partitiones, ipsa generationis materia mobilitasq; diuersa significatur. Bellum præterea sit studiosa cōtentio, per quam superiora numina, inferiora asidue in se cōuertunt, & animas quasi ferro et igni à materia motuq; segregāt. Proinde quod Neptunus ex muliere filios procreauit, intellige uel ex terra genuisse, uel afflatu quodam ex priori uiuendi forma in alteram formam re-generasse. Quinq; uero partus, quinq; sunt formæ corporum, quas in hoc materia mari perpetua agitatione cōponit, scilicet lapides, metalla, planta, animalia partim ratione carentia, partim prædita ratione. Decem uero filij sunt, quolibet enim partu gemini cōcreantur. Nempe in quouis cōposito elementalis coalescit uirtus, simulq; uirtus quædam cœlestis infunditur, quam medici uirtutē nominant specialem. Ex geminis autem quinq; partibus decem filij cōputantur. At quinq; zōne siue spiræ arcē Neptuneæ circundantes, quinq; sunt spherarū naturæ, cœlestis, ignea, aerea, aquea, terrea. Partim uero terrenas ait, partim aqueas, ut statū in rebus significaret & motū. Cōmunis uero per omnes meatus, mutuam inter se rerum significat genituram. Commemoratur et metalla, ut per septē metalla, septem planetarum influxus intelligamus, generationem omnium moderantes. Aurum quidem Soli, Argentum Lunæ, Plumbum Saturno, Electrum Ioui, Ferrum & æs Marti, Veneri orichalcum, Mercurio stannum Platonici tribuunt. Mensuræ uero earumq; numeri partim ex historia, partim ex architecturæ ratione ducantur. Nō nihil tum operis, tum eloquij gratiæ decoriq; attribuendum. Sed de allegoria fermē iam satis. Iā uero sic libri huius mysteria, confirmemus. Platonici deos quidem alios, ut eorum uerbis utar, supercœlestes, alios uero cœlestes, & alios subcœlestes esse putant. Et primos quidem filios dei, sequentes uero omnes deorum filios nominant. Rursus in primis amplissimam prouidentiam, in secundis minus amplam, in tertijs ad angustiora redactā collocant, utpote qui iam certis terræ plagis rerumq; generibus diuina distributione præsent: quemadmodum & cœlestes alij, alijs cœli partibus, stellisq; præponuntur. Hi ergo subcœlestes diij certo quodam ordine, alij gentes alias gubernandas ab initio susceperunt

perunt. Ab initio inquam uel geniti mundi, uel generis humani regenti. Siquidem post ingētes terreni orbis illu-
uiones, Plato homines arbitratur eiusmodi deorū opera ex ipsa terra ueluti matre diuinitus generari. Possē enim
illos gignere, per Ideam uidelicet humanam quasi semen. Possē & terram parere, nouo abundanteq; humore per-
fusam, & accedente calore fecundam, siue post aquarum colluiones sequantur tepidi soles, siue post uasta quēdā
incendia pluuię uberiū affluant. Homines uero à dijs è terra progenitos, Heroes nominant, qui à parentibus oc-
cultis quadam mentis ad mentem persuasionē recti ab initio multa per secula fuerint. Quoniam uero longo tempo-
rum tractu tam diuina uirtus ingenijs insita, quā terrę fecunditas minuitur paulatim: unde & animi diuinitatis
omnino expertes, & corpora antiquę fecunditatis uacua prorsus euaderent: deus iterum terram, uel diluit, uel in-
cendit, genusq; nostrum in antiquam restituit dignitatem, cęlestibus uidelicet motionibus sic à motore tempera-
tis, ut cęleste fatum semper cum prouidentia diuina concurrat. Profecto quemadmodum medici de quolibet huma-
no corpore, ita Platonici de toto genere iudicant. Medici enim aiunt, uitam in naturali quodam humore, & tanto
& tali consistere, posseq; perpetuo prorogari, si modo & quātus ille restauretur et qualis: nō prorogari uero, ubi
non talis refuit, qualis effluerat, & si tantus. Perinde ac si quis ex dolio uini pleno impleret quotidie paterā, sta-
timq; dolio, aquę tantundem infunderet. Sic enim continue æqualis in dolio esset humor, sed non similis, dissi-
liorq; quotidie, donec tandem ex mero iam non aqueum uinum tantum, sed aqua prorsus euaserit. Similiter Plato-
nici diuinam fecundamq; qualitatem & ingenio à dijs humano, & corpori à cęlo quondam infusam, paulatim pu-
tant in qualitatem humanam uerti, humano hoc subiecto eam naturaliter ita trahēte, donec sensim ad ferinam us-
que degeneret, sed degenerationem tantam non posse à deo rerum ordinatore perpetuo tolerari. Quod autem Pla-
to deos diuersas sortes fuisse nactos, & hic & alibi sepe ait, intellige illos uni summo sortes distribuenti parere,
atq; necessario assignatam prouinciam gubernare, sed necessitatem in diuinis esse penitus uoluntariam. Siquidem
apud eos una est patris summi filiorumq; uoluntas. Atqui sicut elementorum partes ea necessitate ad loca propria
perferuntur, quę & uoluntas futura est, si modo cognouerit: sic apud superos ipsa gubernationis assignatę natura-
lisq; effectę necessitas idem est atq; uoluntas. Pręterea quod & hic, & in Timæo & Menexeno Atticam regionē
esse ingenijs inquit in primis accommodatam, meminisse oportet in rationibus hac de re assignandis inter se Plato-
nicos dissidere. Panætius enim temperię aeris inter estum atq; gelu causam arbitratur: idq; ex ipsis Platonicijs uer-
bis in quinto Legum, et Epinomide probat. Panætium Longinus arguit, quia regio illa sepe gelu atque aestu pul-
setur: assignatq; in causa qualitatem loci commixtam ex multis atque occultam. Quem reprobatur Porphyrus quod
propriam ingenij causam esse putet corpoream. Origenes in commētarijs in Timæum cęlestes aspectus influxusq;
assignat, id ipsum ex octauo de Republica asserens, ubi dicitur, cęlestes quosdam circuitus esse causas fertilitatis
ac sterilitatis, tum corporum, tum etiam animarum. At Origenem Proclus ibidem ait ueram quidem ex parte cau-
sam assignasse, sed nondum integram perfecisse. Ipse uero unā cum Porphyrio rem altius repetens ait: Intellectum
opificem mundi intellectualem esse mundum, ideoq; quasi multiplicem. Animam uero mundi esse animalem ratio-
nalemq; mundū magisq; multiplicem: atque proxime adesse uniuerso mundi spatio continuo prorsus atque immo-
bili, ex materia prima & dimensione constanti. Rursus in ipso spatio ante omnes quę generandę sunt formas, ani-
mam ex rationibus suis ideas sequentibus, alibi alias uires imprimere, quasi animę mētis plenę uestigia, ac peculia-
ria quędā receptacula formas alibi alias familiariter susceptura. Tum deos uarios uarias sortitos prouincias, eius-
modi hospitia illustrare, alia quidem alios, atque formare. Animas ergo rationales, postquam elementalem uitam,
propriamq; elegerint, si forte reuolutione cęlesti ad ea loca prę cęteris dirigantur, quę electę iam uiuendi formę
potissime congruant, uite ipsius officium prorsus implere. Itaque quando ad Martiam uel Apollineam uergentes
uitam, mox plagam à Marte uel Apolline illustratam nanciscantur, perfectę uel fortitudinis, uel uaticinij opus ab-
soluere. Quę uero philosophicam uitam elegerint, si regionem afflatam Pallade, sapientia magnanimitateq; simul
excellere. Itaque hic & in Timæo inquit, Atticam regionem rectam à Pallade sapientię atque militię conuenire:
& in quinto Legum ait inspirationem localium deorum atque demonum circa loca, maximi ad ingenia & mores
esse momenti. Requirit uero nonnullam aeris temperantiam, non ut causam, sed ne causę ipsius opus impediatur.
Quamobrem loci huius diuersitas non tam efficit diuersitatē ingenij apud Platonicos, quā suscipit & declarat.
Tria enim esse putant ad id potiora elementalī loco, scilicet tum animę ipsius affectionem siue naturalem siue ele-
ctam, tum inspirationem numinum priorum, tum cęlestes influxus: posse uero id impedi, uel elementalī mix-
tione, uel planetarum noua coniunctione, uel ab ipsis hominibus illata calamitate: & quę bona desuper infundun-
tur, inferiorum obstaculo reddi bona. Quę de re in Legibus disputauimus. Sed de his iam satis. Ex omnibus autem
huius libri mysterijs collige unā cum prouidentia concurrere humani arbitrij libertatem. Collige & sententiam
Mosaico mysterio similem, homines quondam quamdiu in eis diuina quędam gratia iustitięq; innata uigebat, bea-
tos in quodam, ut aiunt, deliciarum paradiso uixisse. Postquam uero per intemperantiam & superbiam gratia illa
euauit, in scelera simul & calamitates grauissimas incidisse. Deum autem aquarum diluuiū peccata hominum di-
luisse. Quod uero huic historię deest, potest summam ex Timæi proemio resarciri. Est autem historia de rebus

gestis ante diluuium. Post uero diluuium narraturus, ut arbitror, erat Hermocrates. Neque te turbabunt nouē illa annorum milia, si Eudoxum audieris dicentem annos illos Aegyptiorum non solares fuisse, sed lunares. Vltima tandem huius libri sententia docet, Iouem, id est, deum architectum mundi è sua sede, id est ex sui ipsius intuitu remotissima quaeq; minimaq; prospicere, atque ad eandem sedem, id est diuinam contemplationem deos omnes subditos sibi conuertere, unde instructi inferiora gubernent. Neque uicissim duo hæc illos agere, imò uero assidue contemplando diuina, per illa simul temporalia dispensare. Hanc ipsam sedem ideo medium mundi appellat thronū, quia & inde tanq̄ à centro effluunt omnia, & illuc refluunt, & illinc facile cuncta circumspiciuntur atq; reuoluuntur.

CRITIAS VEL ATLANTICVS

TIMAEVS. CRITIAS. SOCRATES. HERMOCRATES.

VAM Grata longum post iter defesso quies ô Socrates, tam mihi post longas disputationis ambages, dulce silentiū. Mundum autem hūc re quidem ipsa iam diu, sermone uero nuper deum effectum, obsecro, ut si quid rectè dictum est seruet ipse nobis atq; custodiat: sin aut̄ indecens quicquam in superioribus non sponte, protulimus, meritas à nobis exigat pœnas. Debita uero eius qui per ignorantiam negligentiam uel errauit, pœna est, ut sciens & diligens efficiatur. Quamobrem ut posthac rectius de eorū generatione loquamur, medicinā nobis à deo medicinarū omniū perfectissimā saluberrimamq; dari scientiam exoptamus. Actis deniq; uotis sequentem disputationem Critiæ, ut inter nos conuenerat, iam cōcedimus. CRIT. Accipio equidem ô Timæe, & quam tu supra ueniā petisti tanq̄ de rebus magnis disputaturus, eandem ego nunc peto. Imò uero maiorem quoq; ueniā in ijs quæ restant tribuendam existimo: quanquam scio procacem quodammodo rusticamq; petitionem hanc meam uideri posse. Dicendum tamen. Quòd quidem non recte abs te superiora dicta sint, nemo sanæ mentis obiecerit: quòd autem quæ restant dicenda, utpote difficiliora, maiorem exigant indulgentiam, conabor ostendere: quando quidem facilius apparet, ut qui de dijs differit, satisfacere hominibus uideatur, quam qui de mortalibus. Imperitia nanq; & ignoratio audientium magnam copiam ad ea quæ ignota sunt, effingenda, præstare dicentibus consueuit. Quomodo uero simus circa deos affecti, non ignoramus. Ut autem quod sentio planius uobis aperiam, sic attendite. Quæcunq; à nobis dicuntur, tanquam imitationem quandam similitudinisq; expressionē existimare debemus. Neq; nos latet quæ in pictorum effectione circa diuina humanæ uel corpora uel facilitas uel difficultas sit, ad hoc ut sufficienter ea repræsentasse spectantibus uideantur. Profecto cum terram pingunt & montes, flumina, syluas, cœlumq; omne, quæ uel circa cœlum consistunt & quæ uagantur, primū quidē satis putamus factū, si quis uel exiguam quandam referre possit earum rerum imaginem: deinde utpote taliū prorsus ignari, ne examinamus quidem pictorum opera, neq; etiam redarguimus, sed confusa quadam adumbratione fallaciq; utimur. Cum uero quis fingere aggreditur nostrorum corporum similitudinem, tunc propter familiarem ipsam rerum nostrarum animaduersionem acutius errata persentimus, seueriq; & acres iudices exactoresq; sumus aduersus eum qui non singula lineamenta coloresq; expresserit, Idem quoq; in sermonibus intueri licet. Nam satis esse putamus, si de cœlestibus diuinisq; rebus quicquam, uel parum quod conueniens est afferatur. Mortalia uero humanaq; opera exacte nimium examinare solemus. Quamobrem si minus pro dignitate quæ statim sunt dicenda, tractabimus, ignoscere decet. Neq; enim facile, imò certè difficile mortalia ad opinionem imitatione ipsa exprimi posse putanda sunt. Hæc itaq; omnia dixi ô Socrates, cupiens & uos admonere, & maiorem à uobis ueniā ad ea quæ restant, expetere. Vos autem si iusta petere uideor, ultrò hanc ueniā largiamini. SOCR. Nihil obstat ô Critia, quo minus tibi quod postulas tribuatur. Quinetiam Hermocrati hoc idem à nobis tertio detur. Constat enim hunc paulopost cum dicturus erit, eadem precaturum. Ut igitur aliter exordiat, neq; eadem cogatur repetere, sciat ueniā sibi esse tributam: & quasi id constet, ad dicendum protinus accingat. Prædico autem tibi ô amice Critia iudicium auditorum. mire enim poeta qui ante dixit, persuasit. Quapropter admodum tibi ueniā opus erit si ea sufficienter es comprehensurus. HER. Idem mihi ô Socrates quod & huic nuncias. Cæterum segnes pusillanimesq; nunquam